

הבעיה אינה בצה"ל

הפקת הלקחים הלקויה בצה"ל נובעת מהתרבות הישראלית, אשר צה"ל היה, הינו ויהיה חלק בלתי נפרד ממנה. מדובר בתרבות ה"סמוך", ה"אני הטוב מכולם" וה"למה מי אתה שתגיד לי איך צריך לעשות את הדברים". תגובה למאמרו של אל"ם (מיל') יעקב צור "האם השכיל צה"ל להפיק את לקחי מלחמותיו וליישם?" (מערכות 378-379, ספטמבר 2001)

סא"ל (מיל') עמיהוד שחר

הידע השלם והאמיתי. יש צורך בפרק הזמן הזה, הואיל וידע חלקי עלול לגרום להפקת לקח מוטעה ומטעה. צודק גם ד"ר ולד בהגדרתו כי לקח נועד להשגת הייעוד באיטרציה הבאה. (בפעם הבאה שאותה פעולה חוזרת על עצמה). זו אינה בושה לשגות; זה ביזיון לשגות בשנית. השאלה האם האיטרציה הבאה זהה בתנאיה לקודמתה רלוונטית רק לאחר שנירמלנו וניטרלנו השפעות

אל"ם (מיל') ד"ר עמנואל ולד

זו אינה בושה לשגות; זה ביזיון לשגות בשנית

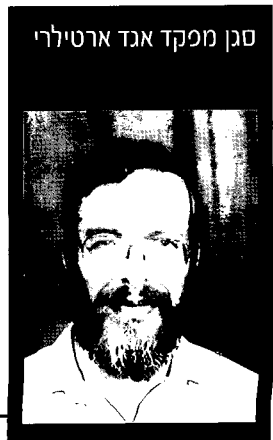
ארגונים שונים, ובהם צה"ל, עסוקים בדרך כלל עד בלי די בטיפול השוטף באירועים, עד שאין סיפק בידם להקצות משאבים להפקה אמיתית של לקחים באמצעות גוף שיהיה בבחינת עומד מן הצד, בלתי תלוי ובלתי מאויים על-ידי הארגון-האב. אם כך ייעשה,

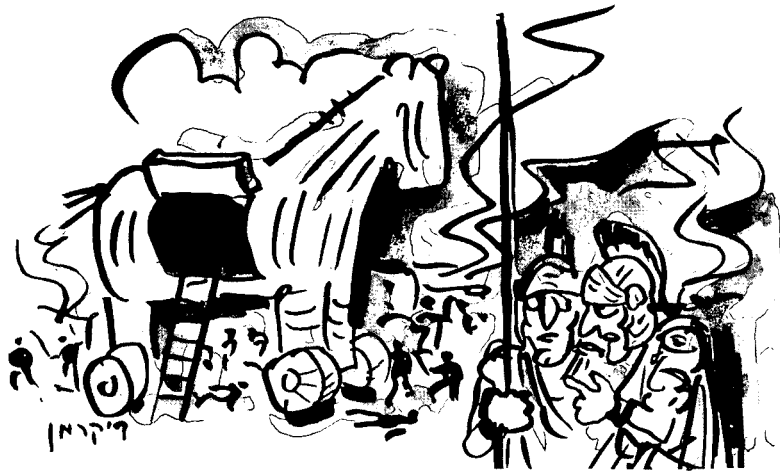
חוששני שאל"ם צור לא קלף את כל השכבות הדורשות קילוף ולא הציג לקוראים את הסיבה האמיתית מדוע אין צה"ל מבצע הפקת לקחים באופן מוסדר, עקבי וכוללני

יבטיח הארגון כי גם בעיתות של מצוקה ושל קשיים מבית ומחוץ יימשך התהליך של ייצור הלקחים. לכן צודק תא"ל תמרי (המצוטט על-ידי אל"ם צור), המדגיש כי התהליך הוא אקומוולטיבי. לעיתים יופק הלקח רק לאחר פרק זמן, אשר במהלכו הצטבר

לאחר שקראתי את מאמרו של אל"ם (מיל') יעקב צור ("האם השכיל צה"ל להפיק את לקחי מלחמותיו וליישם?") איני יכול שלא להצטרף לקביעתו כי "משהו בסיסי לקוי אצלנו בדרך שבה טופל הנושא בכל שלבי התהליך". לצערי, חוששני שאל"ם צור לא קלף את כל השכבות הדורשות קילוף ולא הציג לקוראים את הסיבה האמיתית מדוע אין צה"ל מבצע הפקת לקחים באופן מוסדר, עקבי וכוללני.

הבעיה אינה נעוצה בצה"ל, אלא בתרבות הישראלית הסובבת אותו, ואשר צה"ל היה, הינו ויהיה חלק בלתי נפרד ממנה. מדובר בתרבות ה"סמוך", ה"אני הטוב מכולם" וה"למה מי אתה שתגיד לי איך צריך לעשות את הדברים". מי שמאמין שהוא הטוב מכולם, אינו זקוק לתח-קורים ולהפקת לקחים. וישנן סיבות נוספות לאי-הפקת הלקחים:

תוסיף להוראות הקבע: "אסור להכניס סוסי עץ לעיר, בפקודה!"

זרות לחלוטין, כולל תופעות של חוסר אמירת אמת בעת התחקור.

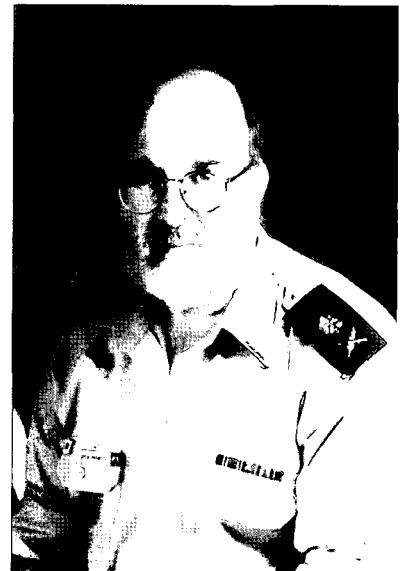
לעומת זאת, גישתו המקורית של אל"ם בן-ישראל מייצגת בהחלט את התרבות הישראלית:

"מלחמות העבר הן עניין להיסטוריונים ואינן רלוונטיות (או כמעט שאינן רלוונטיות) למלחמות שיתרחשו בעתיד". משמע: אני הטוב מכולם, ואף אחד לא ילמד אותי.

ג'ורג' אורוול:
"מי ששולט בהווה, שולט בעבר; ומי ששולט בעבר, שולט בעתיד"

"לא ניתן להפיק לקחים ישירים ממלחמות העבר, משום שכל מלחמה היא חד-פעמית". משמע: כל הידע שנצבר בזיכרון הארגוני, המדיני והאנושי אינו רלוונטי, שכן הוא מבוסס כולו על אירועים חד-פעמיים, שאין להסיק מהם לגבי העתיד.

אלוף ד"ר יצחק בן-ישראל

"מלחמות העבר הן עניין להיסטוריונים ואינן רלוונטיות (או כמעט שאינן רלוונטיות) למלחמות שיתרחשו בעתיד"

ומהי איפוא ההצעה? לבחור סט של בעיות, לסמן את לוח המטרה ולמפות עליו את הלקחים הנבחרים,

אם לא ישכיל הפיקוד העליון של צה"ל לטפח את הפקת הלקחים באופן אמיתי, יסודי ובלתי מתפשר, תוך שמירה קפדנית על היצמדות לעובדות ופיתוח חשיבה ללא מורא, נמצא את עצמנו מדשדשים בגיאותינו הקודמות

ובאלימינציה - הכוללת מרכיב גבוה של נבואה ושל עתידנות - להתכנס ללקחים הנכונים. ואם איזה לקח עלול להוות בעיה, הנציב אותו על הפרק? מי יקבע איזה לקח הוא "נכון" ואיזה לא? ובכלל, בשביל מה להסתכל אחורה? הלא העבר מורכב מאוסף של אירועים

חד-פעמיים!

כמי שמשרת בצה"ל כמעט 25 שנה, בעיקר במילואים, אני נאלץ להודות כי (כדברי אל"ם חסדאי) רמת החשיבה המופשטת והביקורתית ירדה פלאים, אם כי אני מעריך כי קיימות כמה שמורות טבע של חשיבה יוצרת, אלא שהקונפורמיזם משתק אותן.

אם לא ישכיל הפיקוד העליון של צה"ל (ואולי יש להוציא את ההחלטה לגורם חיצוני, אזרחי?) לטפח את הפקת הלקחים באופן אמיתי, יסודי ובלתי מתפשר, תוך שמירה קפדנית על היצמדות לעובדות ופיתוח חשיבה ללא מורא, נמצא את עצמנו מדשדשים בגיאותינו הקודמות, בערפל רב-פעמי ובלא מצפן גם בעוד שנים רבות. אסיים באימרה של ג'ורג' אורוול: "מי ששולט בהווה, שולט בעבר; ומי ששולט בעבר, שולט בעתיד."

הבעיה אינה בצה"ל

3801-380

העיתון "הארץ"

